

of dit doopen toegelaten is of verboden. Een commissie benoemd ter informatie te Ulrum. 27 Nov. herhaling der klacht. Maar in 1820 had de synode op dergelijke klacht uitdrukkelijk geantwoord, dat zij „gedifficulteerd had (er zwaarigheid in vond) omtrent dit punt nadere bepalingen te maken”, welke uitspraak in 1824 en 1825 herhaald wordt. 3 Dec.: klacht, dat De Cock leerlingen aanneemt en onderwijst uit andere gemeenten. Maar ook hierover bestaat in de reglementen geen verbodsbepaling. Wat moest nu het (in groote meerderheid liberale) classicale bestuur van Middelstum doen? De Cock laten loopen? Maar dat ging toch niet aan?

De uitkomst daagt.

30 Nov. 1833 schrijft Janssen „vertrouwelijk” aan Damsté, praeses van de classis, dat hij gehoord heeft van De Cock's „Verdediging der ware gereformeerde leer”, waarin deze de predikanten Reddingius en Brouwer openlijk verklaart voor wolven, dieven enz. Mag dit straffeloos? Janssen heeft er met den minister over gesproken; deze meende, dat dit wel niet het geval zou zijn: „t is wel in volle mate „beroerte verweken in kerkelijke regimenten”. Nu, daarmee was Janssen 't eens. En hij vervolgt: „gedachten en systema's zijn tolvrij; het staat De Cock vrij, zijn mystieke paleologie (verouderde ideeën) uit te kramen, maar het lasteren en schelden van achtingswaardige ambtgenooten in het openbaar, het razen om oproer te stichten, behoort niet tot de mystiek, maar wel tot zedelijk wangedrag”.

Ziezo, nu wilt Damsté dat hij rustig voort kon gaan: de regering was op zijn hand. Maar hoe? Op welke wijze De Cock „onschadelijk” te maken? Daarover vraagt hij aan Janssen 3 Dec. nederig „eenig onderdicht”. Deze durft het niet aan, zelfstandig advies uit te brengen: hij vraagt zijn „amicissime”, Donker Curtius, sinds 1825 president van de algemeene synode, om raad. Na bekomen antwoord schrijft Janssen aan Damsté: men moet De Cock ontbieden, vragen of hij de schrijver is van 't bewuste boekje, zoo hij toestemt, moet men hem de verdiende bestraffing voorhouden en de belofte afvergen, „zich voortaan van zoodanige stappen te onthouden”; weigert hij, dan kan zelfs afzetting volgen, in welk geval de zaak behoort overgebracht te worden naar 't provinciaal kerkbestuur.

Wat nu volgt, is bekend: 19 Dec. schorsing voor onbepaalde tijd met behoud van tractement; De Cock beroept zich op 't prov. kerkbestuur; vonnis: geschorst voor twee jaar met verlies van tractement en betaling der proceskosten; 29 Mei 1834 De Cock afgezet om 't schrijven van een voorrede in Klok's boekje over de gezangen; 22 Juni: De Cock in hooger beroep bij de synode; 16 Juli: de synode heft de afzetting op, geeft een half jaar om berouw en leedwezen te doen blyken, en om bij het prov. kerkbestuur plechtig te beloven zich stiptelijk te zullen gedragen naar al de bestaande kerkelijke reglementen en verordeningen; 2 Oct. 1834: De Cock voor 't prov. kerkbestuur. Elsch: teeken. Herhaaldelijk zegt De Cock leedwezen te willen betuigen over alles, waarvan men hem op grond van Gods Woord zou aantoonen, dat hij schuldig stond. Even zoo vaak antwoordt de praeses: geen pour-parler (geen onderhandeling). Teekenen. Ten slotte zegt De Cock: ik zal de reglementen gehoorzamen, voor zoover ze niet rechtstreeks inloopen tegen Gods Woord. Ook dit wordt niet toegestaan. 13 October

maakt De Cock met zijn kerkeraad en het meerendeel der gemeente zich vrij van het opgelegde menschenjuk.

POST TENEBRAS LUX.

Aldus hebben de neologen in kerk en staat, de tjevaars voor het nieuwe licht, den „paleoloog” De Cock, die vasthield aan de oude leer der waarheid en daarom gesmaad werd, wijl hij immers de klok meer dan twee eeuwen achteruit wilde zetten, aan kant gezet, uitgesloten, uitgeworpen. Wat was hij? Wel, schrijft Janssen aan Damsté, een brandstichter, en als iemand moed genoeg heeft brand in de kerk te stichten, moet men moed genoeg hebben, hem als brandstichter te behandelen — dezelfde beelddespraak, die men zich in 1944 veroorloofde tegenover de bezwaarden, die weigerden het vierde formulier van eenigheid te aanvaarden en zich te laten afdringen van het fundament der kerk.

Wat zag men niet?

Dat het Christus was, die vuur op de aarde, in de kerk, wierp.

Proeve dagen? Ja, voor het Herv. Kerkgenootschap. Blijde dagen voor den opbouw van Christus' kerk, voor de komst van Zijn Rijk.

't Is waar, er breken zware jaren aan voor De Cock en zijn gezin. En voor allen, die in de afscheidingsjaren verwardigd worden, zijn weg te gaan.

Brede omschrijving is overbodig — de feiten zijn bekend: voor De Cock verandering in de uitoefening zijner bediening; inkwartiering van militairen „die veel wreedheid betoonden”; voor rechtbank aan rechtbank gedaagd; wegens zijn laatste prediking (vanaf een bank) in Ulrum's kerkgebouw veroordeeld tot 3 maanden gevangenisstraf, 150 gulden boete en de proceskosten; tijdens deze gevangenisstraf moet zijn vrouw met de kinderen binnen 10 à 12 dagen de pastorie verlaten; eindelijk wordt haar alse verblijft te Ulrum ontzegd. In de afgescheiden kerken heeft De Cock opnieuw te strijden en lijdt hij zeer onder de verdeeldheden; in de noordelijke provinciën trekt hij van de eene plaats naar de andere, overal opwekkend tot getrouwheid, hij spreekt soms twintig maal per week; hij leidt 30 studeerenden op tot den dienst des Woords, waarvan er aan 't eind zijns levens 27 in den dienst bevestigd zijn.

In acht jaar tijd is zijn lichaam gesloopt, zijn z'n krachten opgeteerd. Maar deze diepe weg was voor hem de weg des lichts. In de gevangenis komt hij tot zekerheid des geloofs; in zijn laatste ziekte zegt hij tot zijn vrouw: ik ben wel arm, maar ik ben rijk in mijn Borg Christus. En tot zijn ambtsbroeders: „beoogt toch niets anders dan de eere Gods, en de vreeze des Heeren zij in uw harten; wijkt geen stroobreed uit den weg, noch ter rechter, noch ter linkerzijde.” Nog op den dag der begrafenis, schrijft iemand, lag de vergenoegdheid op zijn beminlijk gelaat.

En nu, honderd jaar later?

De Heere heeft De Cock's gerechtigheid doen voortkomen als het licht, en zijn recht als den middag (Ps. 37: 6).

Het devies van het oude Genève was: „Post tenebras lux” — na duisternis licht!

P. D.

Wenen om verzegeling

Waarom weende de ziener op Patmos toch zoo erg, toen hij „zag”, dat niemand waardig (of bekwaam) gevonden was, om het boek, dat met zeven zegelen toegesloten was, te openen? Het staat er zoo uitdrukkelijk bij vermeld in Openb. 5: 4.

Wel, als eenmaal Gods hand in een „boek”, in zijn „boek”, geschreven heeft hetgeen haast geschieden moet, dan moet dat ook gebeuren.

Maar zal het gebeuren, dan dient dat boek te worden geopend. Dan kunnen de instrumenten, die God ervoor aangewezen heeft, de engelen b.v., die in de Openbaring van Johannes telkens optreden als voltrekkers van Gods gericht, als beschermers van de kerk, als voorlichters zijner profeten, als strijders tegen den draak, „hun gang gaan”.

Doch daartoe moet eerst dat boek geopend worden: het geheim moet worden prijsgegeven althans aan Gods knechten: wie hunner zou fantaseerend, eigenwillig te werk willen gaan?

Helaas, het boek is verzegeld.

En niemand onder al de creaturen is gemachtigd, en in staat, die zegelen open te breken. Toch zal dat moeten gebeuren, want de „zwijgende” God bedient Zich van „sprekende” boden. Zoolang dus dat boekje niet geopend wordt, is, om zoo te spreken, de historie in een „impasse”.

Aldus de — uiteraard — anthropomorfe voorstelling, eigenaardig voor het visioen.

Wij staan hier dus voor een andere vraag: wat betekent nu eigenlijk die figuur der verzegeling? Dat ze als „pijnlijk” ondervonden wordt (weshalve Johannes „weent”, ziende, dat niemand het boek mag of kan openen) is te verstaan; het is voor den ziener evident, dat van de besluiten Gods de realisering evenzeer noodig is als de verlossing eener zwangere; denk maar aan het motief van de „barnswieën” van elke nieuwe aera, en van den jongsten dag.

Nu komen we het antwoord op de gestelde vraag naderbij, als we denken aan het volgende:

Een boek tegen iemand „verzegelen” immers beteekent niet maar: het onttrekken aan diens (intellectuele) kennis-neming, maar vooral: het onttrekken aan zijn (federatief-geïnteresseerd) in-de-dingen-van-het-boek-betrókken-zijn. Erin als medewetend medewerker mogen optreden, participant erin mogen zijn, dat is voortaan uitgesloten voor ieder, voor wien (of tegen wien) het boek, de rol, verzegeld is.

Van een „verzegeld” boek, een „toegesloten” rol, had — denk daar eens over na — reeds Jesaja gesproken. Hij had zijn „onderwijzing” (inhoud van de profetische „rol”) eerst aan den titulair koning van Davids Huis (en diens „ministers”, etc.) te verstaan gegeven: zou Jahwe iets willen verbergen?) voor Abraham (Gen. 18:7); of zou Hij Davids Huis willen uitsluiten van de coöperatie?) met den Heer, die David had verkoren als zijn medewetend-medewerker? Maar bij het toenmalige hoofd van Davids Huis, den zwakken Achaz, vond Jesaja geen gehoor; en toen werd hem bevolen: verzegel nu maar die rol (S¹).

Dat was dus een uitsluiting van de toenmalige regenten van Davids Huis, een uitsluiting van het als Godsvriend ook medewetend-medewerker van Jahwe zijn.

Zoo verzegelt God de rol niet alleen voor de heidenen, maar ook voor de valsche, de afvallige, de aan haar wezen ontzonken kerk.

¹) Vgl. B. Jacob, Das erste Buch der Tora, Genesis, Berlin, 1934, 404 (op Gen. 15, Philosophie d. Geschichte!, Mitwisser), 446/7, Amos 3².

²) Vgl. Bada Rigaux, L'Antéchrist, Gembloux-Paris, 1932, 82: A l'époque des révélation messianiques, sous Achaz, envisageant la grande crise spirituelle, Isaie associe à Jahvé un coöperateur qui n'est plus un roi ordinaire, si grand soit-il, (Jes. 8², 10, 8²³, 9⁶).

M.a.w. deze nog sterk ka-
l.
op het platte-
een verant-
d wordt, het
bij de stads-
vele onder-
zich over het
ringen blijkt
op den voor-

l nog op een
ge tweelingen.
rken we van
e bevruchting
met hetgeen
vrucht wordt,
loor één zaad-
iden, betrek-
eeling daaren-
zich direct na
die ieder uit-
schelijk wezen.
noemen, vol-
g daarvan de-
vee-eigige twee-
chillen als an-
een jongen, de
l haar hebben
r en donkere
juist het om-
gelijken één-
zijn altijd van
zoo sprekend
gsmaatregelen
je om de pols,
elkaar te ver-

wisselen. Heel vaak vertoonen ze ook sterk overeenkomstige geestelijke eigenschappen. Nu werden twee reekken van zulke tweelingen aan een onderzoek onderworpen. De ééne reeks, van twee-eigige tweelingen, werd opgevoed in zooveel mogelijk gelijk milieu; ze werden dus bij elkaar gelaten. Van een andere reeks, van één-eigige tweelingen, werd het ééne kind telkens opgevoed in een geheel ander milieu dan het andere en onder geheel andere omstandigheden gebracht. Bij het opgroeien bleek nu, dat de karakters dier één-eigigen veel verder uiteenblepen, dan die van die reeks van twee-eigigen; wat dus tegen den gewonen regel ingaat. Den erfelijken invloed zien we in deze proef-neming dus vrijwel overdekt door den invloed van de omstandigheden, waarin de kinderen gebracht werden.

Ten slotte wij ik in dit verband nog wijzen op een onderzoek van de dagboeken van meisjes, die later min of meer bekende schrijfsters geworden zijn; en wel van meisjes, geboren tusschen 1837 en 1914. Deze bleken in te deelen te zijn in 3 groepen: één groep, die geboren was tusschen 1837 en 1890; een tweede van 1890 tot 1906; en een derde groep van de na 1906 geboren. Deze drie groepen meisjes leefden dus in een geheel verschillende tijd; en het is nu merkwaardig om te zien, hoe de heerschende zeden en opvattingen zich afspiegelden in die dagboeken, die op den meisjes-leefstijd geschreven waren. Het dagboek, dat mag ik hier wel even inlassen, is een algemeen karakteristiek product van de puberteit. Een onderzoek wees uit, dat 50 tot 66 % der studeerenden een dagboek schrijft; in de klein-burgerlijke en arbeidersgezinnen werden nog wel getallen opgegeven van tegen de 50 %! De latere jaren zien we dit bijhouden van dagboeken sterk afnemen. Het meisjesdagboek werd meestal geschreven op den leeftijd van 14 tot 18 jaar; het jongensdagboek van 15½ tot 19 jaar. De beschrijvingen, die we in de dagboeken aantreffen, zijn verreweg het meest, de op de jeugd aanstormende problemen.....

Nu, voor die oudste groep, die dus het meest intensief leefde in het midden van de vorige eeuw, was wel het meest typeerende de sterke band tusschen het meisje en het gezin; het meisje steunt geheel en al op het gezin! Bij de tusschen 1890 en 1906 geboren is die band aan het gezin slechts heel losjes meer aanwezig; hier vinden we herhaaldelijk al een duidelijk verzet tegen het gezin; een sterke animositeit tegenover de ouders. In de derde groep treedt het geestelijk element geheel en al op den achtergrond; de houding van deze meisjes is sterk realistisch gericht. Ze nemen een losse houding aan tegenover de ouders; ze hebben weinig of geen eerbied voor traditie; maar ze vertoonen een groote nuchterheid en onbevangeheid tegenover verdere menschelijke relaties. In deze laatste dagboeken zien we ook sterk naar voren komen de rol, die de jeugdgemeenschap in hun leven begint te spelen.

We zien dus, naar den tijd, waarin geleefd wordt, en naar de leerstellingen, zeden en gewoonten, die daarin gelden, een ander meisje zich ontwikkelen.

Altemaal bewijzen hiervan: hoe beïnvloedbaar, hoe vormbaar de mensch op den puberteitsleeftijd nog is.

Is de jonge mensch dezen puberteitsleeftijd eenmaal door, is hij 20 jaar geworden, dan heeft hij zijn voorloopige zelfbestemming gevonden. De jonge mensch is dan op een bepaald spoor gerangeerd. En, uitzonderingen daargelaten, zal hij in zijn verder leven, zijn weg op dat spoor vervolgen.

Nogmaals: waar de boom valt, daar zal hij wezen. Om dit beeld nog even vast te houden: bepaalde opvoeders gaan aan een bepaalde zijde door de opvoeding aan dezen „boom” kappen; ze doen dat intensief vóór het 14de jaar. Nu begint de boom langzaam aan over te hellen, afhankelijk van de plaats boven den wortel, waar men de inkeping gekapt heeft; in een bepaalde richting, door de ouders welbewust gekozen, of ook,

door hen aan het „toeval” overgelaten, gaat hij vallen. Met 17, 18, 19 jaar ligt hij op den grond. En..... „waar hij gevallen is, daar zal hij ook verder wezen.”

Natuurlijk heeft ook ná het 20ste jaar nog ontwikkeling plaats. Een mensch is aan het eind van den puberteitsleeftijd niet „volleerd”. Hij ontplooit zich verder; alleen maar, de richting, waarin dit geschiedt, wordt in het overgrote deel der gevallen vastgelegd in de tweede helft van de puberteitsperiode.

Reeds uit deze summiere gegevens zien we, hoe belangrijk het is, dat de gereformeerde jeugdbeweging arbeidt in dezelfde richting, als waarin de opvoeding in het gereformeerde gezin begonnen is en waarin zij voortgezet wordt.

Het werkt niet minder dan funest, om maar een paar voorbeelden te noemen, wanneer vader en moeder thuis betreffende de kerk met het opgroeiende kind spreken in getrouwheid aan de geloofsbelijdenis; en.... een leidster of leider van een jeugdvereniging zou daar propaganda gaan voeren voor de pluriformiteitstheorie der kerk en voor de moderne oecumenicitet! Of, in het gezin wordt sterk gewaarschuwd tegen den bioscoop; maar op de jeugdvereniging zou gezegd worden, dat de christelijke filmactie nog zoo gek niet is en dat het telkens eens gaan bekijken van een „goede film” niet af te keuren is.

Het is dan ook voor onze jongens en meisjes van meer dan eminent belang, dat ouders en jeugdleiders, dat wij allen, in alles ons gaan laten leiden door de Heilige Schrift; en dat wij niet particuliere meeningen en gedragingen, die met de Schrift in de hand, niet eerlijk en oprecht te verdedigen en vol te houden zijn, toch maar blijven vasthouden en propageeren.

P. JASPERSE.